

mer ska återbrukas och materialåtervinnas Om brännbart grovavfall halveras⁸ så bedöms klimatpåverkan minska med cirka 11 000 ton CO₂e.

Andra viktiga delar är att utveckla fossilfria transporter inom avfallshantering.

Farligt avfall från hushåll är alltid högt prioriterat och arbete sker löpande för att minska uppkomsten av farligt avfall och säkerställa en miljösäker insamling där risk för kontaminering av främst matavfall måste minimeras.

Till år 2030 behöver vi minska mängden avfall till förbränning. Vi behöver fortsätta förebygga användning av farligt avfall och säkerställa att farligt avfall samlas in och omhändertas enligt lagkrav.

5.1.3 Mål 2030

Mål 2030	Hedemora kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i kommun	Dalarna medel 2022
1. Mängd avfall ⁹ ska minska med 25%	447 kg/person	391kg/person	335 kg/person	Hedemora Energi	439 kg/person
2. Mängd restavfall ¹⁰ ska minska med 50%	119kg	89 kg/person	60 kg/person	Hedemora Energi	118 kg/person
3. Mängd brännbart grovavfall ¹¹ ska minska med 50%	42kg/person	32kg/person	21 kg/person	Hedemora Energi	55 kg/person

Definition kommunalt avfall: Avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, dock inte avfall från tillverkning, avfall från jord- och skogsbruk, avfall från fiske, avfall från septiktankar, avloppsnät och avloppsrening, bygg- och rivningsavfall, och uttjänta bilar. Kommun ansvarar för insamling och behandling av kommunalt avfall.

⁸ Minskning av innehållet i brännbart grovavfall med 75 % av hård- och mjukplast, textil, förpackningar, tidningar och elskrot

⁹ Mängd kommunalt avfall exklusive slam och trädgårdsavfall samt återanvändning

¹⁰ Brännbart i kärl vid fastighet

¹¹ Brännbart skrymmande avfall som lämnas i container på ÅVC

5.2 Kommunala verksamheter och bolag i Hedemora kommun

5.2.1 Kommunens verksamhet och avfallshantering

Kommunen har både kommunalt avfall, det vill säga avfall som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll samt verksamhetsavfall.

Det saknas uppgifter om avfallsmängder från kommunala verksamheter. Klimatnyttan och ekonomiska synergier bedöms bli betydande om avfallsmängderna minskar då kostnader för insamling och behandling är höga och stigande. Kommunala verksamheter omfattas också av kraven på insamling av förpackningar och obligatorisk insamling av matavfall från 2024.

Inköp och upphandling samt tillsyn är ett viktigt verktyg för att nå målen. Kommunerna i Dalarna upphandlar årligen för cirka 7 miljarder kronor. Än så länge saknas statistik över vad som köps in av olika produkttyper. Upphandlingsmyndigheten är en viktig nationell aktör och i Dalarna har Upphandlingsdialog Dalarna (UDD) varit en regional drivkraft (projektfinansierad). UDD har inget fortsatt uppdrag men det finns ett länsnätverk för upphandlare.

Myndighetstillsyn kan bidra till att verksamheter uppmärksammas och vid behov föreläggs om krav för att följa aktuell lagstiftning. Aktuellt inom avfallsområdet är bland annat nya förordningen om förpackningar som omfattar serveringsställen (2024) och evenemangsarrangörer samt kraven på sortering av byggavfall.

Till år 2030 behöver vi kraftigt minska mängden kommunalt avfall till förbränning genom att öka förebyggande, återanvändning och materialåtervinning. Vi behöver utveckla ett hållbart byggande avseende avfallsminimering, återbruk och om detta inte går, materialåtervinning.

5.2.2 Matsvinn

Matsvinn är ett viktigt område för kommunerna. Matsvinn är mat som slängs men som hade kunnat ätas om den hanterats på annat sätt. Matsvinn står för mellan 8-10 procent av allt utsläpp av växthusgaser i världen.

Ur klimatsynpunkt är det alltid mycket mer effektivt att förebygga matsvinn än att använda matsvinnet i biogasproduktion. Sämst är att förbränna mat.

Sedan 2018 har kostnätverket i Dalarna samarbetat och matsvinnet i Dalarnas skolor har sedan 2018 minskat från 52 g/portion (servering + tallrik) till 36 g/portion, en minskning med 31%. Målet i avfallsplan 2018 var 25 % till år 2022.

Till år 2030 behöver kommunerna utveckla hållbara måltider som ger bra förutsättningar för god hälsa och prestation. Strävan är att uppnå målet i Agenda 2030 om att halvera matsvinnet till år 2030.

5.2.3 Avlopp och slam

Avloppsresurserna slam och renat avloppsvatten står för en stor andel Sveriges totala resursflöden och potentialen med resursåtervinning är mycket stor.

Till år 2030 behöver vi utveckla samarbete där växtnärings- och mullbildande ämnen i slam återförs på produktiv mark och renat avloppsvatten används för bevattning av olika ytor i samhället genom utvecklat kvalitetsarbete och utvidgat branschsamarbete.

5.2.4 Nedskräpning

Invånare tycker att nedskräpning ökar enligt kundundersökning.

Sedan 2018 har det funnits ett regionalt nätverk som arbetat kontinuerligt med insatser för minskad nedskräpning.

Från 2024 gäller ny förordning om nedskräpning där producenter av förpackningar och tobak ska ersätta kommunerna för åtgärder för att minska nedskräpning. Det innefattar såväl tjänster som utrustning och det är Naturvårdsverket som betalar ut ersättningen.

Kommunerna ges också krav att samla in förpackningar från populära platser från 2026 med ersättning från producenterna via Naturvårdsverket.

Till år 2030 behöver vi bidra till ett renare och tryggare Dalarna genom att i samverkan mellan kommuner och aktörer arbeta med direkta skräpinsatser, attityder och beteenden för mindre nedskräpning samt styrmedel för påverkan.

5.2.5 Nedlagda deponier

I Dalarna fanns år 2022 68 nedlagda kommunala deponier i riskklass 1-2. Antalet har sjunkit i takt med att deponier omklassats till klass 3-4.

Nedlagda deponier kan påverka människors hälsa och miljön negativt genom förorening av mark, grund- och ytvatten samt utsläpp av deponigas.

Det finns behov av ett mer samlat grepp för att kommunerna ska kunna slutföra uppgiften att åtgärda kända nedlagda kommunala deponier.

Till år 2030 behöver kommunerna kontinuerligt arbeta för att minska risken med nedlagda deponier och ha en åtgärdsplan som säkerställer att alla kända kommunala nedlagda deponier är undersökta och vid behov omklassade. Nedlagda deponier som fortsatt är placerade i riskklass 1 och 2 efter undersökning, det vill säga de med prioriterade åtgärdsbehov, ska vara åtgärdade eller ha en åtgärdsplan till år 2030.

5.2.6 Bygg- och rivningsavfall

Bygg- och rivningsavfall är ett viktigt område då det uppkommer stora mängder bygg- och rivningsavfall och dessa har stor miljö- och klimatpåverkan. Det saknas dock uppgifter på mängd byggavfall i Dalarna.

Den vanligaste behandlingen av bygg- och rivningsavfall är att det återvinns som konstruktionsmaterial, följt av deponering och energiåtervinning. Konventionell materialåtervinning, som återvinning av metaller, plast och papper, står för endast 2 procent.

Till år 2030 behöver vi utveckla ett hållbart byggande avseende avfallsminimering, återbruk och om detta inte går, materialåtervinning.

5.2.7 Schaktmassor

Schaktmassor uppkommer också i stora volymer vid byggprojekt och innebär ofta resursslöseri då det är vanligt att de styrs till någon form av upplag eller täckning. Det kan också förekomma stora behov av massor. En bättre planering kring massor kan ge avsevärda synergier för miljö och klimat men också ekonomi.

Till år 2030 behöver vi utveckla resurssmart masshantering som minimerar onödiga transporter och optimerar resursanvändning av jord- och schaktmassor och funktionsmässigt likvärdiga material för användning i bygg- och anläggningsprojekt med beaktande av risker gällande miljö och hälsa samt invasiva arter. Det gäller också att tillvarata värdefull matjord.

5.2.8 Mål 2030

Mål 2030	Hedem ora kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i kommun	Dalarna medel 2022
4. Mängd avfall från kommunens verksamheter ska minska med 25%	I kommunalt avfall ingår avfall från kommunala verksamheter som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, se mål 1-2. Till revidering 2026 avses mätbara mål anges för avfall från kommunala verksamheter som inte är kommunalt avfall (ex byggavfall, äldreomsorg) utifrån i Dalarna gemensamma riktlinjer, se åtgärd R14.				

Mål 2030	Hedemora kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i kommun	Dalarna medel 2022
5. Mängd avfall från kommunens verksamheter till förbränning ska minska med 50%	Se mål 4				
6. Dalarnas matsvinn i skolor ska understiga 30 g/portion (kommunmedel).	37g/portion	30g/p	30g/portion	Bildningsförvaltning (Kostenheten)	36 g/portion
7. Det kommunala avloppsslammet ska så långt möjligt användas på produktiv mark	0%	-	20 %	Hedemora Energi	30%
8. Fler, alternativt samtliga kända nedlagda deponier i riskklass 1-2 ska vara undersökta och riskklassade enligt MIFO fas 2. De med prioriterade åtgärdsbehov ska vara åtgärdade eller ha en beslutad plan för åtgärd.		-	-	Ej aktuellt för Hedemora kommun	45 av 81

Mål 2030	Hedemora kommun 2022	Mål 2026	Mål 2030	Ansvarig verksamhet i kommun	Dalarna medel 2022
9. Beslutad masshanteringsplan	Finns ej	Beslutad	Beslutad	Miljö och samhällsbyggnadsförvaltning	0 av 15 kommuner

6 Kretsloppsplanens genomförande

6.1 Organisation

Genomförande av kretsloppsplanerna kräver deltagande från många aktörer. Alla aktörer som bidragit vid framtagandet av planen finns beskrivna i underlag. För att lyckas i genomförandet krävs ett ännu bredare engagemang.

Följande aktörer föreslås ingå för genomförandet av kretsloppsplanerna:

- Kommunal kretsloppsplanegrupp eller motsvarande
- Regional kretsloppsplanegrupp
- DalaAvfall
- Temagrupper och nätverk

Se även strategisk länssamverkan, kapitel 6.4.

6.2 Verksamhetsplan och budget

Mål och åtgärder ska årligen implementeras i kommunens verksamhetsplan och budgetprocess. Kretsloppsplanens mål utgör kommunens mål inom förebyggande och hantering av avfall och integreras i kommunens övriga strategiska planer och styrdokument.

Ansvar för att detta sker har lokal kretsloppsplanegrupp eller motsvarande. Åtgärder som Hedemora kommun ansvarar för hanteras inom ramen för dess avfallstaxa som uttas enligt miljöbalken.

I övrigt bedöms flertalet åtgärder i kretsloppsplanen ses som verksamhetsutveckling av ordinarie arbete under planperioden. Det handlar bland annat om åtgärder för att minska matsvinn, förebygga avfall, öka materialåtervinning och minska nedskräpning. Åtgärder medför ofta minskade kostnader för omhändertagande men kan kräva initiala insatser som årligen behandlas i samband med budgetprocess. Vissa åtgärder är styrda av lag, exempelvis arbete kring förpackningar.

6.3 Fysisk planering

Kretsloppsplanen har i många avseenden en koppling till kommunens fysiska planering, exempelvis översiktsplan och detaljplaner. Det kan avse vid planering för fastighetsnära insamling av förpackningar, insamling förpackningar allmän plats, utveckling av masshanteringsplaner och etablering av verksamhet (exempelvis inom återbruk).

6.4 Strategisk länssamverkan

För att kunna uppnå mål i kretsloppsplanen och genomföra åtgärder krävs att Dalarna samordnar och koordinerar strategiskt arbete kring hållbarhet och resurshushållning.

Flertalet åtgärder drivs lämpligen i projektform med särskilt tillsatta medel och projektledning. Projektfinansiering ska kontinuerligt undersökas.

För detta ändamål kopplas kretsloppsplanens genomförande till det löpande arbetet i Energiintelligent Dalarna där mycket av länets strategiska arbete kring hållbarhet och resurshushållning drivs. Det gäller särskilt områdena Konsumtion, Byggnad och boende, transport, energisystem och nya varor och tjänster.

Med anledning av detta ges DalaAvfall möjlighet ingå i Energiintelligent Dalarna och dess arbete.

Länsstyrelsen Dalarna och Region Dalarna samordnar gemensamt arbetet med energi, klimat och innovationsfrågor genom samverkansplattformen EID. För gemensam syn, förankring och utveckling av energi, klimat och innovationsarbetet i länet finns Dalarnas energi, klimat och innovationsråd.

Kretsloppsplanen har särskilt beaktat följande i Dalastrategin:

- Hållbar utveckling och tillväxt förutsätter miljömässig omställning
- Kretsloppsplanen ingår som verktyg i främst ett av tre målområden
- Ett klimatsmart Dalarna, särskilt Dalarna når de nationella energi- och klimatmålen 2030 med prioriteringar att främja det offentliga och näringslivets arbete med att minska sina nettoutsläpp av växthusgaser och främja cirkulär ekonomi och resurseffektivitet

6.5 Uppföljning

Uppföljning och rapportering av de kommunala kretsloppsplanerna görs av kommunala kretsloppsplanegruppen. Årlig rapportering sker till kommunstyrelse. Koordinering av arbetet görs av den regionala kretsloppsplanegruppen och dokumentation sker på avfallsplaneportalen.

Årligen arrangeras ”Dalarnas kretsloppsplanedag” där alla kommunala kretsloppsplanegrupper, temagrupper och nätverk samt övriga berörda bjuds in. Ansvarig är regional kretsloppsplanegrupp.

Kommunala åtgärder kan justeras årligen. Det är en viktig uppgift för den kommunala kretsloppsplanegruppen att årligen diskutera vad som behöver göras i kommunen för att nå målen. Återrapportering sker till kommunstyrelsen i samband med uppföljningsarbetet med den kommunala kretsloppsplanen. Kommunstyrelsen får därefter till ansvar att besluta om åtgärder för uppfyllelse av plan.

6.6 Kommunikation

Kommunikation kommer att vara en viktig del i kretsloppsplanens genomförande. I vårt gemensamma arbete med att driva på beteendeförändring behövs det både ges kunskap, sprida motivation och ge förutsättningar för att göra rätt. Dessutom är det viktigt att veta hur beteenden behöver förändras, både vad gäller konsumtionsbeteenden och beteenden kopplat till avfallshantering.

Viktiga ståndpunkter:

- Använda gemensamma budskap och ett gemensamt bildspråk samt illustrationer och bilder som alla kan använda,
- Prioritera att skapa mening och gemenskap och arbeta lösningsfokuserat (ej skapa skuld känslor) och göra det enkelt göra rätt,
- Våga prova nya grepp, utvärdera och utveckla vidare,
- Lära av varandra och öka kompetens kring hållbarhetskommunikation och beteendeförändringar.

Flera av åtgärderna i kretsloppsplanen innebär att det är nödvändigt att målgrupperna gör på ett annat sätt. Tre tekniker som kan användas för att förändra beteenden: Medvetandegöra, motivera och möjliggöra.

Medvetandegöra: För att kunna göra hållbara val behöver målgrupperna kunskap om exempelvis konsumtionens miljöpåverkan, alternativa konsumtionsbeteenden och varför vi ska sortera vårt avfall.

Motivera: Det behöver också finnas en vilja att göra en förändring.

Motivation är det som driver människor till handling och som får oss att agera på olika sätt. Att främja motivation handlar exempelvis om att få mottagaren att känna sig inkluderad och delaktig. Mottagaren ser sin del i helheten och känner tillhörighet.

Möjliggöra: Målgrupperna behöver ha rätt förutsättningar för att kunna förändra sina beteenden. Det behöver helt enkelt vara lätt att göra rätt, oavsett om det gäller att göra hållbara val, sortera avfall eller någonting annat. Med rätt styrning kan önskat beteende uppnås, exempelvis genom att

forma en situation så att det faller sig naturligt att välja rätt. Knuffa försiktigt mot mer hållbara beslut, så kallad nudging.

6.7 Åtgärder

Åtgärdsprogram kan revideras årligen i samband med kommunens verksamhetsplan och budgetprocess. Det regionala arbetet kommer att anpassas till detta och utge stöd för vad som är relevant att hantera.

Aktuellt åtgärdsprogram bifogas kretsloppsplanen.

Till stöd för arbetet finns en regional åtgärdsbank som är framtagen under temagruppernas revideringsarbete under 2022. Åtgärdsbanken är ett levande dokument som alla kan hämta idéer och inspiration ifrån men också fylla på med fler exempel som andra kan ha nytta av.

Åtgärdsbanken framgår av kretsloppsplaneportalen.

7 Åtgärdsprogram 2024-2026

Åtgärdsprogram kan uppdateras årligen, exempelvis med stöd av åtgärdsbank som framgår på www.kretsloppsplandalarna.se.

R anger regional åtgärd, drivs via temagrupp eller nätverk. **K** anger kommunal åtgärd, drivs via kommunal verksamhet (rekommenderas alla samt egna).

Regionala åtgärder drivs av regionala temagrupper, nätverk eller organisationer.

7.1 Regionala åtgärder

Mål anger hänvisning till vilket mål åtgärder syftar.

Lagkrav anger vilka lagkrav åtgärden syftar till att uppnå.

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
Avlopp och slam	R 1. Ta fram plan för hållbara avloppsresurser i Dalarna/kommun som följer strukturen i EU:s avfallshierarki. Inkl. kartläggning, certifiering, uppströmsarbete, samarbete/nätverk, utbildning, information, etc.	7	2024	Dala VA	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning(MOS)/Hedemora Energi	

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
Bygg- och rivningsavfall	R 2. Ta fram riktlinjer för att ställa krav på avfallsminimering, återbruk och materialåtervinning i byggprojekt	4,5	2024	Temagrupp ByggEkot ¹²	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet 10-11 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Bygg- och rivningsavfall	R 3. Kartlägg byggavfall avseende uppkomst, behandling och avsättning	4,5	2026	Temagrupp ByggEkot	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande

¹² ByggEkot är en temagrupp inom ByggDialog Dalarna med fokus på återbruk av byggmaterial. Temagruppen har en bred representation av både entreprenörer, kommuner, tillverkare, arkitekter och Dala återbyggdepå med syfte att kunna identifiera hinder och skapa lösningar och möjligheter för att återbruk ska bli en naturlig del i bygg- och rivningsprocessen.

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
						åtgärder (NFS 2020:6) 13-14§
Bygg- och rivningsavfall	R 4. Ta fram plan för regional lagerstrategi, förädlings- och återbruksverksamhet, riktlinjer vid upphandling samt kommunikation kring bygg- och rivningsavfall.	4,5	2025	Temagrupp ByggEkot	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet 5§
Hushållens avfallshantering	R 5. Utveckla sorteringsguide eller motsvarande till stöd för minskat konsumtion, ökat återbruk och mer materialåtervinning.	1-3	2024	Temagrupp Hållbar konsumtion	Hedemora Energi	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 21§ Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet 16§

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
Hushållens avfallshantering	R 6. Ta fram beslutsunderlag val av insamlingssystem förpackningar	1-3	2024	DalaAvfall	Hedemora Energi	Miljöbalken 15 kapitlet 20§ Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet 4§ Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet
Hushållens avfallshantering	R 7. Ta fram strategi återvinningscentraler som tillmötesgår ökat återbruk och ökad materialåtervinning. Inkludera byggavfall.	1-3	2024	DalaAvfall	Hedemora Energi	Miljöbalken 15 kapitlet 10§ Avfallsförordning (SFS 2020:614) 3 kapitlet
Hushållens konsumtion	R 8. Utveckla kommunikation till stöd för ökad kunskap och arbete med beteendefrågor med stöd av	1-3	2024-2026	Temagrupp Hållbar konsumtion	Hedemora Energi	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
	kommunikationsstrategi, se kapitel 7.					åtgärder (NFS 2020:6) 21§ Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet 16§
Hushållens konsumtion	R 9. Genomför kontinuerliga kampanjer, arrangemang och kommunikationsinsatser koordinerat med åtgärd R2 och stöd av kommunikationsstrategi, se kapitel 7. Kan inkludera föreläsningar, studiecirkel, projekt (minimeringsmästarna), etc..	1-3	2024-2026	Temagrupp Hållbar konsumtion	Hedemora Energi	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 21§ Förordning om förpackningar (SFS 2022:1274) 6 kapitlet 16
Kommunens verksamhet	R 10. Utveckla upphandlingsstrategisk	4-5	2024	Temagrupp miljömässig upphandling	Kommunstyrelseförvaltning(KSF) Ekonomienheten	Miljöbalken 15 kapitlet 10 §

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
	samverkan Dalarna där avfallsförebyggande ingår					Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Kommunens verksamhet	R 11. Ta fram verktyg och metoder för att mäta och klassificera inköp och upphandlingar för uppföljning kring avfallsförebyggande, återbruk och materialåtervinning, särskilt avseende plast, textil, livsmedel, elektronik och byggavfall.	4-5	2024-2025	Temagrupp miljömässig upphandling	Kommunstyrelseförvaltning (Ekonomienheten)	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Kommunens verksamhet	R 12. Utveckla kunskapsplattform för inköp/upphandling och användning av plast, textil, livsmedel, elektronik och	4-5	2024	Temagrupp miljömässig upphandling	Kommunstyrelseförvaltning (Ekonomienheten)	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
	bygg- och rivningsmaterial.					avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 21 §
Kommunens verksamhet	R 13. Arrangera kontinuerliga seminarier/webbinarier för utbildning och utveckling kring avfall i kommunens verksamheter (målgruppsstyrt).	4-5	2024-2026	Regional kretslopps-planegrupp	Lokal kretslopps-planegrupp	Miljöbalken 15 kapitlet 45 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Kommunens verksamhet	R 14. Ta fram riktlinjer för att mäta och minska avfall från kommunala verksamheter	4-5	2024	Regional kretslopps-planegrupp	Lokal kretslopps-planegrupp	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 13-14 §
Matsvinn	R 15. Ta fram underlag för ökat samarbete med skola,	6	2024	Kostnätverk	Bildningsförvaltning(kostenheten)	Miljöbalken 15 kapitlet 10 §

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
	förskola och äldreomsorg som stöd för kommunernas arbete för att mat ska ätas upp.					Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5 §
Matsvinn	R 16. Säkerställa och utveckla mätning och/eller identifiera anledningar till matsvinn inom förskola, gymnasium och äldreomsorg	6	2024-2025	Kostnätverk	Bildningsförvaltning(kostenheten)	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 13-14 §
Nedskräpning	R 17. Ta fram åtgärdsplan för samarbete kring nedskräpning (information, samarbete evenemangsarrangörer, mall platsupplåtelse, skräpmätningar)	-	2024	Temagrupp nedskräpning	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	Miljöbalken 15 kapitlet 41 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 6 §

Målområde	Åtgärder	Mål	År	Ansvar regionalt	Ansvarig verksamhet i kommun	Lagkrav
Schaktmassor	R 18. Ta fram regional masshanteringsplan inklusive vägledning/riktlinje för klassning och koordinering av schaktmassor med beaktande av invasiva arter.	9	2024-2025	Temagrupp schaktmassor	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5§
Tillsyn	R 19. Utveckla tillsynsvägledning kopplat till avfallsförebyggande och materialåtervinning av bygg- och rivningsavfall samt schaktmassor. Gäller både inom miljö samt plan och bygg.	4-5	2024	Länsstyrelse	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	Miljöbalken 15 kapitlet 10 § Föreskrifter om kommunala avfallsplaner om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6) 5§

7.2 Kommunala åtgärder

Kommunala åtgärder som rekommenderas i alla kommuner markeras med *. Dessa är till stor del en följd av regionala åtgärder.

Mål anger hänvisning till vilket mål åtgärder syftar.

Regional åtgärd anger hänvisning till eventuell regional åtgärd som normalt föregår kommunal åtgärd. Lagkrav anges ej på kommunala åtgärder men går att härleda från de lagkrav som anges i regionala åtgärder.

Målområde	Åtgärder	Mål	Regional åtgärd	År	Ansvar	Medverkande	Lagkrav
Bygg- och rivningsavfall	K 1. Implementera riktlinje för krav vid upphandling där byggavfall uppstår. *	4-5	R2	2025	Hedemora bostäder		X
Hushållens avfallshantering	K 2. Införa sortering för ökad materialåtervinning av grovavfall. Ta bort möjligheter lämna blandade brännbara fraktioner och ersätta med materialåtervinning av ex hårdplast, mjukplast, mm. *	3	R7	2024	Hedemora Energi	DalaAvfall	X
Hushållens avfallshantering	K 3. Ta fram beslutsunderlag införande	2	R6	2024	Hedemora Energi	DalaAvfall	X

Målområde	Åtgärder	Mål	Regional åtgärd	År	Ansvar	Medverkande	Lagkrav
	av fastighetsnära insamling förpackningar *						
Kommunens verksamhet	K 4. Utveckla samverkansgrupp för inköp och upphandling inom kommun och kommunala bolag. Gruppen utser representant i temagrupp miljömässig upphandling. *	4-5	R10-12	2024	Kommunstyrelseförvaltning (Ekonomienheten)		
Kommunens verksamhet	K 5. Implementera mätning och klassificering av inköp och upphandlingar för uppföljning kring avfallsförebyggande, återbruk och materialåtervinning (utifrån regional åtgärd). *	4-5	R11	2024-2025	Kommunstyrelseförvaltning (Ekonomienheten)	Upphandlingscenter(UHC)	
Kommunens verksamhet	K6. Relevanta krav gällande åtgärder för avfallsförebyggande,	4-5	R10-12	2024	-	UHC	

Målområde	Åtgärder	Mål	Regional åtgärd	År	Ansvar	Medverkande	Lagkrav
	återbruk och återvinning i enlighet med målen i avfallsplanen ska ställas i samtliga upphandlingar, där upphandlingens art motiverar detta.						
Kommunens verksamhet	K7. Ta fram eller uppdatera mål för inköp och upphandling kring avfallsförebyggande, återbruk och materialåtervinning, särskilt avseende plast, textil, livsmedel, elektronik och byggavfall på kommunledningsnivå samt bolags- och verksamhetsnivå. *	4-5	R10-12	2025-2026	Kommunstyrelseförvaltning (Ekonomienheten)	UHC	
Kommunens verksamhet	K8. Ta fram strategi avtalsuppföljning och avtalsförvaltning för upphandlade kontrakt.	4-5	R10-11	2024-2025	Kommunstyrelseförvaltning (Ekonomienheten)	UHC	

Målområde	Åtgärder	Mål	Regional åtgärd	År	Ansvar	Medverkande	Lagkrav
Kommunens verksamhet	K9. Säkerställ och informera alla kommunala verksamheter om källsortering. *	4-5	R14	2024-2026	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	HEBO/HEKO	X
Kommunens verksamhet	K10. Inför mätning av avfall från kommunala verksamheter som har betydande avfallsmängder. *	4-5	R14	2025-2026	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	HEBO/HEKO	X
Kommunens verksamhet	K11. Implementera regionala åtgärder avlopp/slam i kommun. *	7	R1	2024-2026	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning /Hedemora Energi	MOS Hedemora Energi	
Kommunens verksamhet	K12. Ta fram åtgärdsplan införande sortering förpackningar populära platser. *	5	-	2024	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)	Hedemora Energi	X
Matsvinn	K13. Utveckla samverkan mellan kost, pedagogisk verksamhet och folkhälsa för att främja att mat äts upp. *	6	R15	2024-2025	Bildningsförvaltning(kostenheten)	Skola, förskola, äldreomsorg, folkhälsa	

Målområde	Åtgärder	Mål	Regional åtgärd	År	Ansvar	Medverkande	Lagkrav
Matsvinn	K14. Implementera befintligt nationellt enkätverktyg som kan användas i Dalarna kring mat och matmiljöer. *	6	R16	2024-2025	Bildningsförvaltning(kostenheten)		
Nedlagda deponier	K15. Bilda kommunal dialoggrupp för nedlagda deponier med en tydlig huvudman. *	8	-	-	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)		
Nedlagda deponier	K16. Ta fram tidsatt åtgärdsplan nedlagda deponier 2024 – 2030 med stöd av gemensam Dalamall nedlagda deponier. *	8	-	-	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)		
Nedskräpning	K17. Ta fram åtgärdsplan hantera nedskräpningsavgifter kommun. *	-	R17	2024	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning (MOS)		X
Schaktmassor	K18. Ta fram kommunal masshanteringsplan med	9	R18	2025-2026	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning /Hedemora Energi		

Målområde	Åtgärder	Mål	Regional åtgärd	År	Ansvar	Medverkande	Lagkrav
	utgångspunkt regional masshanteringsplan. *						

7.3 Kommunala åtgärder lokalt

I dagsläget föreslås inga ytterligare lokala åtgärder(exempel finns i åtgärdsbank).

8 Förklaringar

Ord/förkortning	Förklaring
Brännbart grovavfall	Grovavfall som lämnas till förbränning. Ofta blandat med material som skulle kunnat återbrukas eller materialåtervinnas.
Bygg- och rivningsavfall	Avfall som uppstår vid nybyggnad, tillbyggnad, renovering, ombyggnad eller rivning av byggnad.
Farligt avfall	Ämne eller föremål som är avfall och som i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*). När avfallskoden i bilagan innehåller en hänvisning till 2 kap 3 § avfallsförordningen ska avfallsinnehavaren också klassificera avfallet som farligt avfall, om innehållet av farliga ämnen i avfallet gör att det har en eller flera farliga egenskaper, eller avfallet innehåller något eller några ämnen i 2 kap 3 §.
Fastighetsnära insamling	Insamling vid fastighetsgränsen eller vid överenskommen- eller anvisad plats inom rimligt avstånd från fastigheten
Grovavfall	Kommunalt avfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i kärl.

Kommunalt avfall	Avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, dock inte avfall från tillverkning, avfall från jord- och skogsbruk, avfall från fiske, avfall från septiktankar, avloppsnet och avloppsrening, bygg- och rivningsavfall, och uttjänta bilar. Kommun ansvarar för insamling och behandling av kommunalt avfall.
Restavfall	Restavfall är icke skrymmande avfall som inte är farligt avfall och som inte går att återanvända eller återvinna på annat sätt än genom förbränning. Normalt har varje hushåll ett kärl för restavfall vid sin fastighet.
CO _{2e}	Förkortning av begreppet koldioxidekvivalenter, vilket är ett mått för att kunna jämföra utsläpp av olika växthusgaser med varandra.
ÅVC	Återvinningscentral